

Kl. 10.00 – 12.14

1 § Bordläggningsdebatt med anledning av proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar

Bordläggningsdebatt

Anmälades
Proposition
2004/05:5 Vårt framtida försvar

Anf. 1 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! *Vårt framtida försvar* är namnet på den proposition som regeringen i dag lämnar till riksdagen. Förslaget innebär att vi fortsätter den stora försvarsreform som inleddes 1999. Internationaliseringen går vidare. Personalförsörjningen och utbildningssystemet reformeras. Materielförsörjningen får en ny inriktning och grundorganisationen reduceras.

Utgångspunkten för de här förändringarna tar vi i det förändrade säkerhetsläget. Det är skälet till att vi behöver en mindre men mer flexibel insatsorganisation. En krympande insatsorganisation kräver färre soldater, och då behöver vi inte lika många utbildningsplattformar. Det förändrade säkerhetsläget sätter också fokus på förskjutningen från yttre till inre säkerhet. Ett gott säkerhetsläge i vår närmiljö men fortsatt oro i vår omvärld motiverar att våra försvarsansträngningar i dagsläget inriktas mot ett aktivare deltagande i den internationella krishantering.

Här finns en tydlig spårbarhet från Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport, via deras försvarspolitiska rapporter, till regeringens proposition.

Försvarsmaktens nya huvuduppgift är att inneha förmågan att kunna föra väpnad strid. Det innebär att kärnverksamheten sätts i fokus och att den blir vägledande för Försvarsmaktens fortsatta utveckling. Förmågan till väpnad strid ska utgöra grunden för vårt försvar av Sverige likaväl som möjligheterna till deltagande i internationell krishantering.

Försvaret ska alltid kunna upprätthålla en grundläggande försvarsförmåga för att kunna skydda Sverige mot de hot som kan uppstå. I det korta tidsperspektivet handlar det om att upprätthålla vår territoriella integritet och att genomföra internationella insatser.

Bosnien, Kosovo, Kongo, Liberia, Afghanistan, Georgien, Eritrea, Etiopien, Östtimor, Sierra Leone – vårt bidrag till internationell krishantering blir alltmer angeläget. Det syftar till att skydda mänskliga rättigheter, men också till att stärka Europas, och därmed Sveriges, säkerhet. EU kommer med FN som bas att vara vårt främsta forum för internation-

ell krishantering. Styrkan med EU är bredden av instrument, från diplomati, bistånd och handelspolitik till militära fredsframtvängande insatser. Den gör EU till en unik aktör på området. Nu kompletterar vi krishanteringen inom Europeiska unionen med ytterligare ett viktigt verktyg i den militära snabbinsatsförmågan. Där ska Sverige vara med och aktivt bidra. Det är vår avsikt att Sverige ska leda ett av de kommande europeiska snabbinsatsförbanden, och vi tillsammans med Finland ska utgöra huvuddelen av innehållet. Ett åtagande av denna omfattning ställer mycket stora krav på vårt försvar men kommer samtidigt att stärka vår egen förmågeutveckling.

Men internationell krishantering är inte bara snabbinsatser. Det är viktigt att vi kan vara aktiva i alla former av internationella insatser, militära, civila, långvariga, snabba, omfattande och begränsade. Därför måste en successiv ökning av kontot för fredsfrämjande insatser ske. Men lika viktigt är regeringens satsning på att öka biståndet, så att vi kan bygga upp samhällen när säkerhetsläget har stabiliserats och medverka till det som krävs för fred och försoning för människorna som lever där.

Internationaliseringen måste också få prägla personalförsörjningen. Basen är värnplikten. Men i det rådande säkerhetsläget, när vårt operativa fokus är internationella insatser, kommer villighet att tjänstgöra, både nationellt och internationellt, att i allt större utsträckning vara styrande för vilka som tas ut efter mönstring. På så sätt ska utbildning och rekrytering till utlandsstyrkan underlättas.

Internationaliseringen ska också främjas av ett nytt utbildningssystem. De allra flesta värnpliktiga gör i framtiden en elva månader lång grundutbildning uppdelad på två terminer. Därefter kommer möjligheten att finnas att frivilligt göra en tredje termin med utbildning mot internationella insatser. Det nya systemet kommer att ge soldater som har längre utbildning med högre kvalitet och som därmed står bättre rustade för uppgifter här hemma och utomlands.

Snabbinsatsförmågan kräver att vi har förband som är omedelbart gripbara och som med mycket kort varsel kan rycka ut för att förebygga och avbryta konflikter. Därför föreslås nu ett system med kontrakterade soldater. Efter fullgjord grundutbildning ska soldater kunna skriva på kontrakt för att under två år utbildas och stå i beredskap för snabbinsatser.

Herr talman! Också inom materielförsörjningen måste förändringens vindar blåsa. Även här måste internationaliseringen få ett större genomslag. I det gamla invasionsförsvaret var det motiverat att förrådsställa materiel. I dag är det de omedelbara operativa behoven som i första hand ska styra utveckling och anskaffning av materiel. Industrins långsiktiga kompetens måste säkerställas, och det ska ske genom en medveten satsning på ett begränsat antal nischområden. Det är områden där försvaret har ett behov, där vår kompetens är världsledande och där vi är kommersiellt konkurrenskraftiga. Internationellt samarbete blir allt viktigare för materielförsörjningen, och möjligheten till gemensamt ägande av materiel måste vara en möjlighet. Ett viktigt bidrag till att stärka vår försvarsindustris konkurrenskraft är att ge svenskt försvar en modern inriktning och en strukturell omställning så att de olika funktionerna kan utvecklas.

Jag vill hävda att avveckling är en förutsättning för att vi ska kunna satsa på utveckling. Frågorna kring nedläggningar av förband har fått stor

uppmärksamhet i debatterna. Jag vill därför påminna om att försvarsreformen syftar till utveckling av vår förmåga, från det förlegade till det moderna. För att göra det till en verklighet måste vi inse att delar av det gamla måste försvinna.

Flera verksamhetsställen kommer att försvinna. Låt mig slå fast att det i dag inte finns några dåliga verksamhetsställen. År 1994 hade vi hundra verksamhetsställen, i dag är vi nere i omkring 30 och ytterligare 10 ska nu bort. Vi har, med stöd av Försvarsmakten, bedömt vilka av dessa verksamhetsställen som har de absolut bästa utbildningsförutsättningarna och som kan expandera om världsläget skulle försämrats. Därtill kommer att vi måste ha förmåga att behärska de skillnader i militärgeografin som Sverige har.

Många har redan uttryckt farhågor för att hela landet inte ska kunna försvaras. Det bygger på en missuppfattning. Vi försvarar inte landet med förband under utbildning utan med färdigutbildade och kompletta insatsförband. Vårt försvar ska ha kompetens för att kunna uppträda inte bara inom riket utan även utomlands. Det moderna insatsförsvaret ska snabbt kunna förflyttas och sättas in där det behövs.

Omställningsperioden kommer att vara prövande och svår, inte minst för de omkring 5 000 anställda som berörs. De är i många fall högt utbildade och kvalificerade personer som har många år kvar att ge på arbetsmarknaden. De ska ha stöd från staten i denna omställning, men även det övriga samhället ska se vilken kompetens och vilka resurser som frigörs för andra uppgifter.

Regeringen kommer att ta sitt ansvar för att de orter som drabbas allra mest ska få förutsättningar att kunna utveckla nya områden. Det ska vara en utveckling som inte är beroende av försvarets verksamhet men där man i många fall kommer att kunna utnyttja den kompetens som office-rare och civil personal har.

Herr talman! Som jag inledde med att säga togs viktiga steg i reformeringen av försvaret redan 1999. Nu tar vi ytterligare steg i denna förändring. Det tål dock att påpekas att förändringarna inte tar slut med detta. Vi kommer att vara tvungna att kontinuerligt ompröva, utveckla, avveckla och förändra. Erfarenheterna visar att vi har haft svårt att göra detta med strukturen i dagens försvarsbeslut. Vi vill skapa förutsättningar för långsiktiga inriktningsbeslut och årliga uppföljningar där förändringar kan ske när så är nödvändigt. Omvärlden vi lever i förändrar sig inte i tre- eller femårsperioder, den förändras hela tiden – och så måste också försvaret göra. Försvarsreformen kommer att kräva ytterligare beslut på många områden.

Redan nästa år kommer vi att ta ställning till hur insatsorganisationen ska utvecklas vidare. Kanske finns då ny kunskap som förändrar delar av den inriktning jag redovisar här i dag. Då måste vi visa handlingskraft och våga gå vidare. Försvarspolitikens ansvar är att kunna se behovet av förändring och våga göra någonting åt det.

Anf. 2 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! I den partiledardebatt som försiggick i januari detta år – några av oss befann sig i Sälen – bestämdes egentligen nivån på försvars-satsningarna de kommande tre åren. Statsminister Göran Perssons budskap var tydligt och lättfattligt: Försvaret skulle bantas med 3 miljarder

kronor. Enligt statsministerns beräkningsmetoder skulle dessa slantar som då blev över användas till annat.

I förra försvarsbeslutet var det samma tongångar. Pengar skulle flyttas från det ena till det andra. Då var det sjukvården som gällde. Nu blir det antagligen något annat.

Statsministern hade gott stöd för sin inbromsning av försvarsresurserna. Både Vänstern och Miljöpartiet hade vid den tiden i olika uttalanden gjort klart att besparingsmöjligheterna åtminstone var 3 miljarder, kanske mer. Det talades om halverade anslag, och Försvarsberedningen fick också i uppdrag att utreda minus-6-alternativet.

Det fanns alltså i januari detta år en vänstermajoritet i denna riksdag, bestående av socialdemokrater, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som alla på ett radikalt sätt ville skära ned försvarskostnaderna. Inga analyser, inga funderingar på att låta Försvarsberedningen i lugn och ro jobba fram ett förslag som både innehåller säkerhetspolitiska bedömningar och en genomgång av konsekvenserna av dessa bedömningar, nämligen att försöka dimensionera det framtida militära försvaret.

Visst jobbade Försvarsberedningen på ett förtjänstfullt sätt, men nivån var redan satt. I januari detta år bestämde i praktiken statsministern hur stort det svenska försvaret skulle vara i slutet av försvarsperioden. Allt arbete utgick i fortsättningen i Försvarsberedningen med mera från att anpassa kostymen till Perssons minus 3 miljarder. Budgetanpassning kan vi kalla metoden – inte säkerhets- och försvarspolitik utan rätt och slätt budgetanpassning. Stödet fanns i de övriga två vänsterpartierna – säkra medlöpare i den fortsatta nedrustningen av det svenska försvaret.

Under våren, i samband med partiledardebatten den 25 maj, meddelade Moderata samlingspartiet att Moderaterna ställde sig till förfogande för en bred lösning av försvarsfrågan. Bevekelsegrunderna är väl kända, nämligen att hjälpa till med det som kräver uthållighet och beslutsamhet. Svårigheten har varit – och är – betydande, det vill säga att avveckla personal samt lägga ned förband och samtidigt utveckla det nya insatsförsvaret avseende personal och materiel. I denna svåra omställningsprocess ska skapas en balans mellan uppgifter och ekonomi. Målsättningen har varit att samtidigt utveckla och avveckla.

Utöver detta har också under året slagits fast att Sverige ska utveckla en *battle group*, en snabbinsatsstyrka inom ramen för EU:s snabbinsatsförmåga. Förutsättningarna i försvarsbeslutet ändrades således radikalt under våren och sommaren. Ett besvärligt läge med övergång från det gamla till det nya kräver bred politisk uppslutning. Det var ungefär på det sättet vi resonerade. Den bedömning vi moderater gjorde om en bred politisk bas var inte unik. Den delades av hela borgerligheten. Den 1 juni deklarerade de fyra borgerliga partiledarna enighet om just försvarsfrågan. Man kan tycka att det fanns utomordentligt goda förutsättningar för en så kallad pensionsuppgörelse, det vill säga en fempartikonstellation bestående av socialdemokrater och de fyra borgerliga. Om jag hade varit försvarsminister hade jag hängt på telefonen omedelbart för att nå en snabb och bra överenskommelse.

Där var fyra partiledare bredvid varandra som deklarerade behov av konstruktivitet med anledning av de nya hoten, till exempel terroristbekämpning, behov av att skapa förutsättningar för en svensk *battle group* tillsammans med övrig ökad internationell förmåga, behov mot bakgrund

av de nya uppgifterna att införa en särskild anställningsform som möjliggör visstidsanställning av officerare, behov av att skapa tydlighet i försvarets uppgift och säkra balansen mellan vad försvaret ska uträtta och dess tilldelade resurser. Inriktning, uppgifter, pengar och organisation måste höras ihop. Betänk också att de nya uppgifter som försvaret kommer att få kommer att innebära ökade risker för enskilda soldater och förband. Det är därför angeläget att det inte finns partipolitiska skillnader i försvarets förutsättningar utan att det ska finnas en samsyn på vad som ska göras och hur det ska utföras i samband med internationell konflikt-hantering.

Facit har vi i dag: Regeringen misslyckades totalt att åstadkomma en bred lösning som både svenska folket och givetvis anställda inom Försvarsmakten hade önskat. Domen måste vara hård mot den eller de som bär ansvaret för det spel för gallerierna som regeringen har presterat under de senaste veckorna. Förhandlingarna har inte varit förhandlingar utan bara en önskan från regeringen att vi borgerliga skulle tycka som den. Den straffspark som vi borgerliga lade upp hade bara varit för försvarsministern att kliva fram och slå till. Vi stod till förfogande för en överläggning där vi hade mötts någonstans på halva vägen, och resultatet hade blivit bättre än det vi ser i dag. Det hade inte varit himmelriket – det hade jag inte kunnat lova – men det hade varit bättre än i dag.

Det känns förnedrande därvidlag att Vänsterpartiets och Miljöpartiets inflytande över regeringens budget har vägt tyngre än de fyra borgerligas intresse av en bred lösning av försvarsfrågan. Den uppfattning som regeringen Persson tidigare haft när det gäller Miljöpartiets och Vänsterpartiets eventuella regeringsdeltagande, på grund av deras bristande trovärdighet i Europapolitik och säkerhetspolitik, gäller inte längre. I den delen har svensk socialdemokrati tagit ett tydligt steg åt vänster.

Till sist, herr talman, vill jag göra några reflexioner över den proposition som vi sent omsider har fått oss till del.

För det första är det faktiskt först nu som vi har tagit del av detta. Delegationer från kommuner, län och andra runt om i landet har haft tillgång till det här materialet. Vi har fått besvara frågor om ett material som vi inte har haft tillgång till och inte kunnat utgå från.

Jag skulle säga att det är sjabbel, försvarsministern.

För det andra har det när det gäller ersättningsjobben stått klart hela sommaren, sensommaren och långt fram i höst att några paket eller ersättningsjobb inte skulle komma i fråga. Det vet vi också – Sollefteå och Kiruna ropar fortfarande efter de så kallade ersättningsjobben. I sista stund har man nu, som skällade råttor, sprungit omkring för att försöka åstadkomma någonting just i de orter som drabbas värst, Arvidsjaur, Östersund och kanske Kristinehamn.

Fiasko, skulle jag säga, försvarsministern.

För det tredje och avslutningsvis skulle jag vilja säga så här om ettåriga försvarsbeslut: Nu har kvartalskapitalismen smugit sig in i Försvarsdepartementet. Det finns ingenting som talar för att just årliga budgetöverenskommelser med Miljöpartiet och Vänstern skulle åstadkomma större tydlighet och mer långsiktighet för försvaret. Det är snarare tvärtom.

(Applåder)

Anf. 3 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag lyssnade noga på Ola Sundell. När jag hör den uppräkning av vilken analys man borde ha gjort är det som om Ola Sundell fullständigt glömmer bort att vi på försvarsområdet har en beredning, Försvarsberedningen, där företrädare för riksdagens partier har ett samråd med regeringen för att analysera utvecklingen.

I Försvarsberedningen har man lugnt och stilla gått igenom utvecklingen av det framtida försvaret, och man har också hamnat på en möjlig besparing på 3 miljarder. Det är väl ganska naturligt att regeringen då tar Försvarsberedningens breda syn som underlag för de överläggningar och förhandlingar man har haft för att åstadkomma en bred uppgörelse.

När de fyra borgerliga partierna nu vill ha en annan nivå, som är väsentligt skild från vad Försvarsberedningen har kommit fram till, och så småningom också kanske delvis ett annat innehåll, hamnar man i en svårighet där en bred uppgörelse kanske inte blir ett hjälpmedel för att genomföra en viktig försvarsreform.

Anf. 4 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Försvarsministern! Beredningen verkar vara det vapen som man hela tiden hänvisar till. Men kom ihåg att beredningens utslag, som tydligen också är den proposition som vi så småningom har fått på bordet, delas av regeringen, och kanske Miljöpartiet. Det är uppfattningen. Så är det ju.

Det har varit en uppslutning bland de fyra borgerliga. Men med tanke på de ändrade förutsättningar som tillkommit under sommaren, med ett behov för Sverige att delta med en snabbinsatsförmåga, är spelplanen ändrad. Man kan inte fortsätta att spela efter det gamla om förutsättningarna ändras.

Det var inte så många minuter sedan som försvarsministern gav uttryck för behovet av ständiga förändringar i försvarsbesluten, från de treåriga till de ettåriga, därför att det sker ständiga förändringar. Nu är plötsligt det som beredningen skrev för snart ett halvår sedan det som gäller, även om världskartan har ändrats. Det stämmer inte. Ändras förutsättningarna, försvarsministern, måste man givetvis ändra i de möjligheter försvaret har att lösa den uppgiften.

Anf. 5 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Just det, Ola Sundell. Det fanns en bred enighet i Försvarsberedningen som inte bara omfattade Socialdemokraterna utan hade sin bas tillsammans med Centerpartiet och Kristdemokraterna och med god anslutning i viktiga principiella delar också från andra partier. Men sedan var det några som hoppade av. Det var inte så att beredningen hade en annan uppfattning, utan några hoppade därefter av och gjorde beredningsarbetet, det långsiktiga arbetet, överspelat.

Det var inte heller så att EU:s snabbinsatsförmåga inte fanns med i beredningen. Den var uppe på bordet och den diskuterades innan Försvarsberedningen kom med sin slutrapport.

Sedan till alla de tekniska anmärkningar som Ola Sundell gav mig förra gången. Ola Sundell är riksdagsledamot och känner till regelverket. Det är först när en proposition överlämnas till riksdagen som den blir offentlig. Därför har jag hittills inte kommenterat innehållet i den.

Anf. 6 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Vi vet hur verkligheten ser ut, vi som har deltagit i de så kallade förhandlingarna, samtalen eller vad man ska kalla dem. Det har inte funnits ett intresse eller en möjlighet från regeringens sida att just skapa en bred överenskommelse. Budgetöverenskommelsen med Vänstern och Miljöpartiet har vägt tyngre än just den borgerliga önskan om en bred överenskommelse. Beredningar och allt vad försvarsministern kommer dragande med har ingen betydelse därvidlag. Det som har haft betydelse är budgetöverenskommelsen med Vänstern och Miljöpartiet. Det har vägt tyngst.

Därför har våra ansträngningar varit förgäves. Allt annat har varit ett spel för gallerierna. Den här förlängningen, utdragningen, att propositionen skulle skjutas upp en vecka – vad innebar det? Det innebar ingenting. 100 miljoner kronor på en verksamhet på 40 miljarder – vad är detta? Det är tomma ord, försvarsministern.

Anf. 7 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag vill också inleda med att beröra den i mitt tycke exempelösa hantering som regeringen utsatt riksdagen för i samband med den här försvarsbeslutsprocessen. Det är i princip först när talmannen ger försvarsministern ordet i denna debatt som propositionen blir tillgänglig för oss riksdagsmän. Det är knappast vad man kan kalla sportsliga villkor inför en viktig debatt i vår kammare.

Sedan säger försvarsministern att det är så här, att det är först när propositionerna läggs som de blir tillgängliga för riksdagen. Det stämmer inte riktigt, därför att varje år när man lägger budgetpropositionen får företrädarna för oppositionspartierna inför bordläggningsdebatten möjlighet att se igenom det som komma ska.

Jag vill också vara kritisk mot den utredning av grundorganisationen, alltså de militära förbanden, som under en veckas tid har cirkulerat bland både massmedier och allmänhet. Jag blev uppringd av Östersunds-Posten redan för flera dagar sedan och fick veta att de hade hela denna utredning, den så kallade dödslistan. De erbjöd sig till och med att faxa ned den till en mindre vetande riksdagsman i Stockholm. Enskilda människor i Arvidsjaur skickar mejl till oss riksdagsmän med inskannade citat från utredningen.

Det är märkligt att vi som ska bära det yttersta ansvaret för besluten informeras sist av alla.

Herr talman! I går kväll blev det känt att riksdagen inte kommer att få ta ställning till grundorganisationens nya utformning. Det här bryter mot en parlamentarisk praxis som har funnits under lång tid i riksdagen.

Så sent som den 20 april i år i en interpellationsdebatt mellan mig och försvarsministern uttalade Leni Björklund följande: ”Avslutningsvis vill jag påpeka att riksdagen ska ta ställning till regeringens förslag till ny utformning av grundorganisationen, inte Försvarsmaktens eller arbetsgruppens förslag.”

Mellan den 20 april och i dag är det någonting som har hänt, och jag undrar vad det kan vara.

Slutsatsen är att regeringen lagar efter läge. Riksdagen tillfrågas bara om man vet svaret och om svaret passar regeringen. Både Bosse Ringholm och Leni Björklund har kallat den borgerliga alliansen för en makt-

allians, men det är bättre, herr talman, med en maktallians än med maktarrogans.

I samband med att Göran Persson tillträdde som statsminister den 22 mars 1996 fick vi veta att riksdagen, när något hände, skulle bli den första instans som blev informerad. Jag kan efter den här försvarsbeslutsprocessen konstatera att detta är ett uttalande som fortfarande väntar på spårbarhet.

I förrgår bröt förhandlingarna samman. Till sist blev uppgörelsen med Lars Ohly om budgeten viktigare än en bred politisk uppgörelse om Sveriges försvar och säkerhet, också viktigare än vårt ansvar att motarbeta ofred och folkmord i andra delar av världen. Regeringen avvisade en internationell förmåga som skulle ligga i paritet med den förmåga som finns hos våra närmaste grannar. Det handlade inte bara om pengar utan också om de verktyg som ska användas för att förverkliga de internationella ambitionerna.

När vi i dag grundutbildar värnpliktiga ger vi först en utbildning. Först därefter ställer vi frågan om de är beredda att stå till förfogande för insatser. I dag är det en av sju som ställer upp. Folkpartiet menar att vi i framtiden först måste ställa frågan om de är beredda att medverka i internationella insatser. Innan vi gör en investering i storleksordningen 1 miljon i en enskild värnpliktigs utbildning måste vi ställa frågan om de vill medverka, inte efteråt. Bara så kommer vi att kunna lösa bemanningen av vår ökande internationella förmåga i framtiden.

Regeringen kommer att prova en egen lösning. Den framgår inte av propositionen, men den handlar om att man ska sänka kvalitetskraven på de personer som utbildas i Försvarsmakten. Man har under lång tid tillämpat betygen 10-7-7 som en miniminivå när det gäller antagningen till internationell tjänst, men det kommer nu att ersättas av lägre krav för rekrytering.

Framtida missioner handlar inte om att med kikare bevaka fåraherdar som korsar gränser på Cypern. Framtidens missioner handlar om att stå öga mot öga med barnsoldater i Kongos djungler. Att i det läget acceptera en sämre utbildning, när uppgifterna blir svårare, är en dålig politik. Men, herr talman, man kan konstatera att den traditionella socialdemokratiska utbildningspolitiken nu också letat sig in i Försvaret.

Jag förstår inte heller försvarsministerns kritik mot kristdemokrater och centerpartister som upprepats de senaste dagarna. Det är en stor skillnad mellan Försvarsberedningen och den proposition som nu ligger på bordet. Till skillnad från Försvarsberedningen tycker regeringen att det är okej att Sverige inte kan möta storskaliga terroristangrepp efter år 2005. Regeringen tycker att det är okej att vi och Italien blir de enda länder i Europa som anser att officersyrket ska vara ett livstidsyrke. Det är också tydligare i regeringens proposition att EU:s snabbinsatsförmåga tillåts inkräkta på de långsiktiga internationella åtgärderna.

Allra sist, herr talman, vill jag citera ur det säkerhetspolitiska avsnittet i propositionen, s. 24. Där skriver vi apropå våra relationer till andra länder inom EU och Nato följande: "Sverige vare sig ger eller tar ömsesidiga försvarsförpliktelser. Det måste dock anses som osannolikt att Sverige skulle ställas helt ensamt om våra grundläggande säkerhetsintressen hotas." Med andra ord: Vi ska kunna dra nytta av andras hjälp om det behövs men själva kunna slippa ansvaret att hjälpa andra.

Detta är ett uttalande som inte bär respekt med sig. Det är uttryck för en säkerhetspolitisk bidragsplanering och, herr talman, en tvivelaktig moral.

(Applåder)

Prot. 2004/05:8
24 september

Bordläggningsdebatt

Anf. 8 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Allan Widman är jag naturligtvis fundersam över om inte Allan Widman själv känner till de regler som gäller för hur propositioner blir offentliga. Vi har gett trycklov efter regeringssammanträdet. Propositionen finns inte tillgänglig förrän nu. Därför har inte heller jag, av respekt för riksdagen, under beredningen kommenterat de enskilda delarna.

När det gäller rapporten om grundorganisationen och materialet, var det nu har funnits, har det faktiskt ingått i beredningen. Det redovisas i propositionen, men det har läckt. Det finns, som Allan Widman vet, meddelarfrihet i det här landet, så jag efterforskar inte varifrån läckan har kommit.

Den andra delen är att vi inte tänker ändra på någonting utan att ha frågat riksdagen. Vi redovisar hur grundorganisationen är tänkt, och propositionen föreslår att riksdagen ska besluta att regeringen framgent får bestämma om det, såsom sker på alla andra politikområden. Försvaret är unikt när det gäller att riksdagsbinda på vilka ställen man bedriver verksamhet.

Jag tror att genomgången av propositionen, särskilt när det gäller hur vi ska rekrytera till det framtida försvaret, kommer att lugna Allan Widman. Vi kommer att se till att de värnpliktigas fria val kommer att få ett större genomslag efter mönstringen. Vi kommer att förlänga utbildningen, öka den internationella övningsverksamheten och därmed skapa goda förutsättningar för att sända ut väl förberedda och skickliga soldater.

Anf. 9 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Det är möjligt att de material som tycks ha varit tillgängliga för alla och envar utom för ledamöterna i försvarsutskottet har spridits av misstag. Det är min uppfattning att om en sådan spridning sker av misstag och halva svenska pressen ringer till riksdagsmännen och ställer initierade frågor, där de inte bara pratar om vilka förband som ska läggas ned utan hur mycket det kostar att flytta dem och så vidare, borde regeringen i det läget ge riksdagen en chans genom att sända över det material som ligger till grund för den upprörda debatten.

Jag skulle också vilja att försvarsministern bekräftar det som jag påstod tidigare här i talarstolen, nämligen att när våra internationella insatser blir allt svårare, när vi går från fredsbevarande till fredsframtvingande, kommer man att ändra på antagningskraven för de personer som ska delta i sådana insatser. Om det är på det sättet är det minst sagt upprörande och en dålig politik för framtiden.

Anf. 10 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara tala om att arbetsgruppen GRO var en del i beredningen, och beredningen av propositionen pågår ända fram till att förslaget är klart. Det kanske inte är en nyhet, men beslut uppsköts för en vecka sedan för att ge möjlighet för fortsatta överläggningar och förhand-

lingar mellan partierna och regeringen för att se om vi kunde skapa en bred enighet. Då är det naturligt att man inte kan släppa ut en del av beredningsunderlaget. Det är skälet.

Jag sade precis till Allan Widman att Allan Widman kommer att bli lugn när han läser igenom propositionen noga. Det är faktiskt så att vi kommer att förbättra förutsättningarna för de soldater vi utbildar för att de kommer att hamna i mer komplexa uppgifter på det internationella området. Det är flera insatser i den här propositionen, både hur man tar ut soldater, hur länge man utbildar dem, i vilken typ av övningsverksamhet de kommer att delta och med vilken materiel de är försörjda, som kommer att öka deras möjligheter. Dessutom får vi därmed en bättre nationell förmåga på försvarsområdet.

Anf. 11 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att jag inte fått svar på min fråga varför det som var logiskt och naturligt den 20 april 2004, nämligen att riksdagen skulle ta ställning till den nya grundorganisationen, inte längre är ett krav som regeringen instämmer i.

Min slutsats blir densamma som i mitt anförande. Regeringen är bara beredd att ställa frågan till riksdagen om man på förhand vet svaret och om detta svar passar regeringen.

Enligt min kunskap om förhandlingarna, även om jag inte bidragit aktivt, har det väl egentligen aldrig förts några förhandlingar mellan partierna om AG GRO. Såvitt jag vet har så inte skett. Därmed finns det inte heller något skäl till varför riksdagen inte i god tid fick del av materialet så att man kunnat svara på pressens frågor.

Jag konstaterar också avslutningsvis att försvarsministern inte är beredd att dementera uppgiften om sänkta antagningskrav för den tredje internationella terminen som jag påstod skulle komma.

Anf. 12 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Socialdemokraterna har valt en helt ny väg. Det tidigare omöjliga har blivit möjligt, nämligen att göra upp med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i försvarspolitik. Det har blivit socialdemokratisk politik. Det är bara att beklaga.

Herr talman! Det finns ett bra uttryck som jag av flera anledningar anser träffande när det gäller den senaste tidens diskussioner om vårt framtida försvar: att gå med rumpan före in i framtiden.

I dag ska vi alltså debattera en proposition som kommer att presenteras exakt två och en halv timme efter det att vi startade debatten. Inte nog med det. Riksdagspartierna har inte fått veta något om den här propositionen. Vi fick den i vår hand tio minuter innan vi gick in i kammaren. Tidningarnas Telegrambyrå, däremot, gick i går ut med besked om vad propositionen innehåller.

Jag gjorde i går kväll allvarliga försök att få propositionen, eller åtminstone ett utdrag ur den, men det var omöjligt.

Det är mycket anmärkningsvärt.

Vi har redan hört och är medvetna om att inför en budgetdebatt får samtliga partier propositionen kvällen innan för att kunna föra en seriös och bra debatt.

Vi talar inte om någon dussinfråga nu. Vi talar faktiskt om vårt framtida försvar, och vi har inte fått läsa den proposition som vi ska debattera. Hur i all världen ska jag som enskild riksdagsman kunna föra en seriös debatt med försvarsministern när jag inte har fått läsa propositionen? Jag vet att det är på försvarsministerns initiativ som den här debatten har tillkommit.

Vi har ändå fått vissa anmärkningsvärda förslag ur propositionen. Om TT:s uppgifter är riktiga får jag avgöra när jag läser propositionen.

För det första vill inte regeringen att grundorganisationen ska behandlas av de folkvalda i Sveriges riksdag med den öppenhet som Sverige i alla sammanhang eftersträvar. Regeringen anser att det räcker med att informera riksdagen. Det här blir tydligen regeringens och försvarsministerns förslag till riksdagen. Det är grundtanken.

Av TT:s meddelande har vi förstått att Miljöpartiet stöder den uppfattningen.

Vi kristdemokrater tycker inte att grundorganisationens framtida öde ska avgöras i slutna sammanträdesrum. Det är vad ett folkförankrat försvar i grunden kräver och fordrar. Vanligtvis brukar både Socialdemokraterna och Miljöpartiet hänvisa till vikten av ett folkförankrat försvar både i tid och otid. Det gäller visst inte i det här viktiga beslutet.

För det andra vill regeringen att det här försvarsbeslutet ska bli det sista treåriga. Hädanefter ska försvarsanslaget behandlas som vilket annat anslag som helst. Det är en mycket farlig väg att gå. Försvars- och säkerhetspolitiken kräver långsiktiga beslut, men den svenska försvarspolitikens ska alltså hädanefter få ett ettårigt perspektiv. Indirekt ska det styras av partier som egentligen vill lägga ned hela försvaret.

Nu börjar jag förstå varför regeringen vill gå med rumpan före in i framtiden och presentera en proposition, som vi inte fått läsa, vid en presskonferens två och en halv timme efter det att vi har debatterat luft om vårt framtida försvar. Det ska bli spännande att se vad som står att läsa i propositionen. Jag kommer att läsa den med stort intresse.

Herr talman! Låt mig säga några ord om upprinnelsen till den här debatten om luft. Den socialdemokratiska regeringen avbröt de så kallade förhandlingarna om försvaret i onsdags. Jag säger de så kallade förhandlingarna för förhandlingar var det egentligen aldrig tal om. Vi står nu faktiskt inför ett stycke svensk samtidshistoria. Jag tänker då inte främst på att de blocköverskridande försvarsöverenskommelsernas tid sannolikt är förbi. Nej, desto mer intressant är att vänsterpartister och försvarsfientliga partier har fått inte bara inflytande utan avgörande inflytande över den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. Det är helt unikt och knappast vad svenska folket hade tänkt sig, speciellt inte med tanke på att statsminister Göran Persson vid upprepade tillfällen bedyrat att Vänsterpartiet och Miljöpartiet ska hållas utanför dessa frågor.

Herr talman! Politik handlar inte alltid, men dessvärre ofta, om pengar. Att omsätta politiska idéer i handling är sällan gratis. Därför är det, milt uttryckt, besynnerligt att den socialdemokratiska regeringen verkar ha utgått från att vi, den samlade borgerliga oppositionen, skulle gå med på en försvarsöverenskommelse där vi sent omsider fick veta att de budgeterade medlen först måste godkännas av Lars Ohly.

Hur skulle det rent praktiskt gå till? Svaret är givetvis: Det går inte, inte när Socialdemokraterna gett Lars Ohly vetorätt över hela budgeten.

Regeringen ville alltså att vi först skulle komma överens om politikens innehåll och därefter låta en tredje part, som till på köpet vill lägga ned försvaret, i praktiken bestämma över pengarna. Detta, gott folk, är att gå in i framtiden med rumpan före.

Herr talman! Gång efter annan har vi under de senaste dagarna fått höra försvarsministern beklaga sig över att Kristdemokraterna och Centerpartiet vikit sig för Moderaterna. Det har också framkommit här i dag. Ministern är besviken över att vi inte orkade stå emot Moderaterna och Folkpartiet och att vi valt en borgerlig allians i stället för en uppgörelse.

Menar ministern på fullt allvar att det skulle vara överraskande att vi vill ingå i en borgerlig allians? Den borgerliga alliansen har ingått en överenskommelse som bygger på konstruktivt kompromissande. I en politisk rörelse där maktbegäret är den största lidelsen verkar kompromissen vara ett svaghetstecken – att vika ned sig. Samtidigt är det ju precis det ni själva har gjort gentemot stödpartierna.

Jag vill påstå att vi genom vår kompromiss i alliansen har gjort halva jobbet åt er. Vi har samlat oss, i förväg jämkat våra åsikter mot varandra och sedan flera gånger sträckt ut handen till er och sagt: Vi är beredda att göra upp med er. Gör upp med oss i stället för med era försvarsfientliga samarbetspartier!

Vi var, och är, beredda att ta ansvar för Sveriges framtida försvar. Manegen var krattad. Ett gyllene tillfälle har gått förbi, och det är ni som är ansvariga. Jag förstår om ni är besvikna.

Regeringens taktikerande, herr talman, slog fel – väldigt, väldigt fel. En försvarspolitisk överenskommelse förutsätter en ekonomisk överenskommelse, och den var regeringen aldrig fri att ingå med den samlade borgerligheten. Socialdemokraterna sitter med skägget i stödpartiernas brevlåda.

Den socialdemokratiska regeringen har avbrutit försvarsdiskussionerna – ingen annan har gjort det. Vi frågar oss: Ville man egentligen någonsin göra upp med det borgerliga blocket, eller var hela processen egentligen bara ett spel?

Herr talman! För Kristdemokraterna är det av största vikt att säkerställa att den fortsatta omställningen av försvaret ska ske under ordnade former och att Sverige, också för vår egen säkerhets skull, ska kunna delta i internationella uppdrag för fredens skull. Eftersom regeringen har valt att i det längsta hemlighålla propositionen för riksdagen och ledamöterna i försvarsutskottet, samtidigt som ministern ändå valt att ha denna debatt utan att vi egentligen vet vad propositionen innehåller, förstår nog alla som hör detta att det i detta läge är en omöjlighet att kommentera och djupare debattera den här propositionen.

Låt mig ändå till slut, herr talman, bara säga någonting i allmänna ordalag och lägga fram några kristdemokratiska synpunkter.

Det är viktigt att goda och erforderliga förmågor också i fortsättningen kommer att finnas i Försvarsmakten, att alla anställda som blir kvar känner att de har möjlighet att göra ett bra jobb, att en tydlig spårbarhet kan ses och att det inte ställs krav på förmågor som är omöjliga att uppnå med de resurser som ställs till förfogande.

Jag tänker bland annat på det förhållandet att – som ryktet gör gällande – helikoptrar i framtiden ska finnas kontinuerligt bara i den sydligaste tredjedelen av landet, samtidigt som kravet på den subarktiska för-

mågan kvarstår. Det är viktigt att försvarets anställda, yrkesofficerare och värnpliktiga, blir utbildade på plattformar med utrustning och i miljöer som ger dem en kompetens som klarar även svåra förhållanden.

Jag får säkert anledning att återkomma längre fram när vi sett och fått läsa propositionsförslaget.

Prot. 2004/05:8
24 september

Bordläggningsdebatt

Anf. 13 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag undrar verkligen om Erling Wälivaara själv tror att regeringen uppskjuter en behandling av ett förslag till proposition, stannar klockan fem i tolv och avbryter hela den ganska krävande process det ändå är att få en proposition till riksdagen, om det inte vore så att vi hade en uppriktig önskan att få en bred uppgörelse till stånd.

Jag var besviken, som den som skötte förhandlingarna på regeringens vägnar, över att ni hade distanserat er så långt från den beredning där alla partier hade varit med och gjort noggranna analyser under lång tid. Jag hade också djupgående samtal under lång tid i propositionsarbetet med Centerpartiet och Kristdemokraterna. Det var inga svårigheter att hitta en gemensam syn. Men sedan blev det viktigare att markera alliansen.

Nu är det på det sättet. Då tycker jag att man får ta det argumentet från den borgerliga sidan och säga att det blev viktigare.

När det sedan gäller detta med att bestämma var verksamhet ska bedrivas måste jag med ett visst vemod säga att mycket av försvarets utveckling och innehåll stannar i någon sorts regionalpolitisk debatt i stället för att man verkligen klargör försvarspolitikens förutsättningar att bedrivas på ett framsynt och rationellt sätt så att den kan nå sina mål. Regeringsformen säger att regeringen styr riket, och på alla andra politikområden är det regeringen eller myndigheter som avgör var verksamhet ska bedrivas. Det kanske vore en bra modell också på försvarsområdet.

När Erling Wälivaara läser propositionen kommer han att se att regeringen påpekar ett behov av långsiktiga beslut för försvaret. Men de ska tas då regering eller riksdag finner behov av det, inte därför att det plötsligt har gått tre år eller fyra år. Det är därför vi säger att man måste återkomma snabbare med hänsyn till hur snabbt utvecklingen sker.

Anf. 14 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Herr talman! Försvarsministern väljer att fortsätta att hävda att Kristdemokraterna och Centerpartiet har brutit någon överenskommelse. Jag vill läsa innantill för alla som hör detta ur Försvarsberedningens rapport, s. 157:

”Senare års verksamhet visar även på att kostnaderna för utveckling av användbara insatsförband har underskattats. Om det därför skulle visa sig att de ovan angivna besparingarna inte kan infrias måste en förnyad bedömning göras inom vilka områden och på vilket sätt som de totala besparingarna inom Försvarsmakten skall uppnås.”

Vi vet vad som har hänt. Vi har kommit flera steg närmare *battle groups*, snabbinsatsstyrkor. Det är det som har varit vår utgångspunkt. Vi försökte förhandla med försvarsministern om att inte ha detta sparkrav på minus 3 miljarder, men regeringen och försvarsministern var bundna av uppgörelsen med Vänstern.

Jag förstår att försvarsministern är ledsen över att det blev så här. Kanhända var det andra som var de tyngsta politikerna i den här frågan.

Anf. 15 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Den som tar del av vad Försvarsberedningen sade ser att de också sade att man därför behövde ge nya planeringsanvisningar till Försvarsmakten som utgår från de beslut som riksdagen så småningom skulle komma att fatta. Det är också precis vad regeringen föreslår. Därmed är jag rätt säker på att denna besparing – som man också kom fram till i Försvarsberedningen, där man även tog hänsyn till *battle groups* – kommer att kunna klaras av.

Erling Wälivaara försöker säga att vi var bakbundna, men det var inte så. Det var fullständigt klart i samband med budgetbeslutet att det pågick parallella förhandlingar kring en bred uppgörelse på försvarsområdet och att den skulle kunna komma att påverka sifferserien i budgetbeslutet. Annars skulle vi inte ha satt oss. Vi förstod ganska tidigt att ekonomi var en viktig del för de borgerliga partierna. Det var en viktig del för oss också, men det handlar om att också se till att man får en lämplig verksamhet.

Jag vill till slut säga att jag är ledsen med tanke på det samråd som man har haft med alla gruppleddare i riksdagen före den här debatten, där alla har instämt i att det vore bra att ha en debatt här i kammaren i dag med de förutsättningar som gäller när man bordlägger en proposition. De borgerliga gruppleddarna skulle kanske ha avrått från den debatten. Då skulle naturligtvis vi också ha följt det rådet. Men det kan också vara bra att efter den här perioden få rensa luften och också klargöra några punkter.

Anf. 16 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Herr talman! Vi kommer säkert att ha anledning att återkomma till dessa frågor under budgetpropositionens handläggning i försvarsskottet.

Men det som är mycket anmärkningsvärt är att Socialdemokraterna nu har bytt politik och valt att göra någonting som man aldrig gjorde tidigare, som man aldrig gjorde under Erlanders tid och som man aldrig gjorde under Olof Palmes tid. Då höll man vänsterpartierna utanför försvarsbesluten.

Av budgeten framgår att minus 3 miljarder fortfarande gäller för försvarsministern och regeringen. Alltså är det Lars Ohly som har dikterat villkoren. Han har vetorätt. En av de ledande socialdemokraterna har också sagt att man inte gör upp med några borgerliga partier om man inte får ett godkännande från Vänsterpartiet.

Det är inte en långsiktig säkerhetspolitik, som försvarsministern säger, att vi ska börja ta ettåriga beslut. Det är förödande för säkerhetspolitiken.

Jag vill än en gång säga att det var regeringen som bröt förhandlingarna. Vi sträckte ut armen, men vi fick aldrig något svar, utan svaret blev en presskonferens där man talade om att man hade strandat förhandlingarna.

Herr talman! Den här remissdebatten hålls när vi inte har hunnit läsa propositionen. Jag har haft propositionen i några minuter. Vi kommer att återkomma till denna debatt när alla har läst propositionen och ställt sina krav och gett sina synpunkter. Därför kommer jag att hålla mig till de frågor som är principiellt viktiga för Vänsterpartiet i den här frågan.

Det militära försvaret ska och kan minska sina ekonomiska ramar. Jag sitter i Försvarsberedningen, och där var Socialdemokraterna, Kristdemokraterna, Centern, Miljöpartiet och Vänsterpartiet överens när det gäller just budgetramen. Sedan hade vi i Vänsterpartiet synpunkter på andra saker. Men det är lite viktigt att komma ihåg att vi var överens om minus 3 miljarder.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att säga att om man har gjort en budgetöverenskommelse när det gäller helheten och inkluderat försvaret är det självklart att de partier som har varit med om den budgetöverenskommelsen också ska vara med och besluta, eller lägga in sitt veto om ni så vill, om den ska förändras. Jag tycker att det är en ganska grundläggande demokratisk fråga.

Den budgetuppgörelse som vi har och som innebär minus 3 miljarder ligger fast.

Omstruktureringen av försvaret från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar ska fortsätta. Det är helt klart. Och internationell verksamhet är en viktig del av Försvarsmaktens verksamhet.

Vänsterpartiet har stått bakom svenskt deltagande i en mängd internationella krishanteringsinsatser. Och i fortsättningen blir det än viktigare att samverka med andra länder i fredsbevarande uppgifter för att stävja eller få slut på konflikter. Men det får aldrig vara så att vi öppnar för att EU använder militära resurser utan att det finns en folkrättslig grund för de olika insatserna. Därför måste varje beslut om att skicka svensk militär till olika krishärdar föregås av ett beslut i FN:s säkerhetsråd. Med ett tydligt FN-mandat har vi i Vänsterpartiet ställt oss bakom svenskt deltagande i insatser, till exempel nu senast i Liberia och i Kongo. Men vi kritiserar och kommer framgent att kritisera att de förebyggande och civila insatserna ännu inte har utvecklats och fått det intresse och den tyngd som de måste ha. Att tidigt kunna sätta in insatser för att förhindra att konflikter blir väpnade sparar både människoliv och infrastruktur. Det förhindrar att drömmar krossas, att slakter står mot varandra och att förödande vapenmakt skapar sår och omöjliggör försoning och verklig lösning. Där har instrumenten inte blivit vassa nog inom EU. Dit har den avslöjande och undersökande lampan inte nått med full styrka.

Inom till exempel OSSE görs ett stort, viktigt och gott arbete som sällan får mycket spaltutrymme i medierna. Och det är de förebyggande insatserna som fordrar mer resurser.

Likaså har kvinnors deltagande på alla nivåer och i alla former av krishantering ännu inte blivit verklighet på fältet och i praktiken. Viktiga steg har tagits. Det är mycket bra. Men vi får inte vara nöjda förrän det är en självklarhet att hälften av alla diplomater, civila och militära krishanterare, förhandlare och så vidare är kvinnor och då kunskap om kvinnors situation i konflikter är allmänt känd och man arbetar utifrån dessa kunskaper. Kvinnors behov måste bli tagna på allvar och få hälften av resur-

serna när det gäller uppbyggnad efter en konflikt. Kort sagt: FN:s resolution 1325 från år 2000 måste bli verklighet fullt ut. Då är en krishanteringsinsats trovärdig och hållbar. Tills man har uppnått detta kommer Vänsterpartiet med full kraft att driva denna fråga.

Det är stor skillnad mellan krishantering under ett FN-mandat och utveckling när det gäller EU:s militarisering som finns inom EU:s konstitution. Det tycker vi är ett ytterligare steg, nej, ett sjumilasteg, till en federation och en EU-armé. I dessa frågor är Vänsterpartiet glasklart och säger nej.

Ett exempel på innehållet i konstitutionen är den solidaritetsklausul som stipulerar att om ett EU-land blir utsatt för ett terrorangrepp ska andra medlemsländer kunna bistå med humanitärt bistånd, civila räddningsinsatser och militära medel. Och vårt avståndstagande grundar sig inte på humanitära insatser eller räddningsinsatser.

Vi har samma glasklara ståndpunkt när det gäller till exempel förslag till försvarsgaranti i konstitutionen.

Herr talman! Det är nog inte någon som har missat något när det gäller Vänsterpartiets syn på värnpliktsförsvaret och att det är en viktig grund för Vänsterpartiet. Att behålla det och att mönstra och ta ut dem som bäst lämpar sig är en garanti för folkförankring, men också för att få en demokratisk insyn i försvaret genom att alla grupper ska vara representerade. Särskild vikt och särskilt arbete måste läggas på att ungdomar från andra etniska grupper får sin självklara plats. Vi vill också värna och utveckla värnplikten till att bli könsneutral.

Om man går över till rekrytering innebär det att man får ta dem man får och inte får dem man vill ha. Det innebär också ett första steg till en yrkesarmé. Dessutom är rekrytering mycket dyrare än uttag med plikt. Men detta innebär inte att fler ska tas ut än dem som behövs. Ett visst mått av frivillighet finns redan i dag. Så är det. Det ska inte motivera att plikten och mönstringen försvinner.

Vänsterpartiet har en syn som skiljer sig från regeringen på flera punkter. Vår riksdagsgrupp kommer nu att diskutera det som finns i propositionen, och vi kommer att formulera våra synpunkter. Den här debatten kommer att fortsätta under hösten i utskottet tills vi tar det definitiva beslutet som kommer att klubbas här i riksdagen av någon av våra talmän.

Anf. 18 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Jag har egentligen en ganska enkel undran. Jag lyckades nämligen inte riktigt förstå Vänsterpartiets inställning till EU:s nya snabbinsatsförmåga. Jag uppfattade ändå att *om* det var så att Sverige hade möjlighet till nationellt veto beträffande detta med att sätta in denna *battle group* skulle Vänsterpartiet kunna acceptera det. Men eftersom jag är osäker ställer jag frågan om det är rätt uppfattat.

Anf. 19 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Herr talman! Jag förstod inte riktigt frågan. Vad det handlar om är krishanteringsresurser som måste ha ett FN-mandat i grunden. Vi kan aldrig gå med på att man ställer våra soldater och våra resurser till förfogande utan att det finns ett FN-mandat.

Sedan måste vi diskutera snabbinsatsstyrkan, och den ligger i samma härads. Vi kan ju inte sätta in en snabbinsatsstyrka utan att det finns ett FN-mandat. Hur stor en sådan styrka ska vara, hur lång tid det ska ta att bygga upp den och så vidare är sådant som vi måste diskutera vidare. Men ett FN-mandat är A och O.

Prot. 2004/05:8
24 september

Bordlägningsdebatt

Anf. 20 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Jag uppfattar ändå att man kan acceptera den här snabbinsatsförmågan om det finns ett folkrättsligt mandat och om Sverige är berett att sätta in den trupp man har i det enskilda fallet. Men detta nationella veto så att säga innebär i så fall en väldig komplikation när det gäller snabbinsatsförmågan eftersom de här bataljonerna skulle stå i väldigt kort beredskap.

Om Sverige svarar för den beredskapen vid en given tidpunkt och ministerrådet beslutar att man ska sätta in den svenska bataljonen och Sverige i det läget säger nej, vi är inte alldeles säkra på att vi ska göra det här, vad tror då Vänsterpartiet kommer att bli följden av detta? Tror Vänsterpartiet verkligen att Sverige får delta om vi inte är beredda att underordna oss ett kollektivt beslut när det gäller den här snabbinsatsförmågan?

Anf. 21 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Herr talman! För det första är det riksdagen som tar beslut om att sätta in militära resurser runtom i världen – det är riksdagen som beslutar.

För det andra säger vi att ett FN-mandat måste ligga till grund för en insats. Detta är vår grundinställning, och det här tycker vi är oerhört väsentligt. Det är A och O. Vi kan inte tänka oss att sätta in den här styrkan utan att det finns ett FN-mandat.

Vad Allan Widman här antyder är att det är någon annan som ska besluta att Sverige ska ställa upp med militära resurser. Men det går inte. Det är riksdagen som beslutar i varje enskilt fall, och ett FN-mandat måste ligga till grund för insatsen.

Anf. 22 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag vill lugna Berit Jóhannesson och också hela kammaren med att säga att det är riksdagen som ska fatta beslut om de militära krishanteringsinsatser som Sverige kommer att göra. Europeiska unionen har flera medlemmar som tycker att det ska vara en tydligt säker grund för att en operation står i linje med folkrätten och kräver därför ett FN-mandat. Det är därför som jag uttrycker att EU med FN som bas blir vårt främsta forum för krishantering.

Det är inte så att vi har gjort om den europeiska unionen till en militärallians, utan den är en politisk union där länderna samlar sin förmåga att delta i internationell krishantering på ett sätt som faktiskt också innebär att vi underlättar för Förenta nationerna. Det är en bärande linje också i den här propositionen.

Anf. 23 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Herr talman! Det är, tycker jag, väldigt bra om det är så. Vi får analysera det här väldigt noggsamt. Det är alltså A och O att ingen annan än FN kan ge den legitimitet som det innebär att sätta in militära resurser. Ett FN-mandat är mycket viktigt och grunden för internationell krishantering med militära medel.

Anf. 24 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Det brukar vara en kliché att säga att vi lever i en historisk tid. I dag är det ingen kliché, utan det är en sanning. Regeringen hade möjlighet att skapa historia genom att, såvitt jag känner till, för första gången sedan andra världskriget samla alla ansvarstagande partier i Sveriges riksdag bakom ett försvarsbeslut. Men i stället har regeringen i dag frångått traditionen kring en blocköverskridande uppgörelse. I dag har regeringen valt att ensam lägga fram en proposition om landets försvar. Med detta skapar man i och för sig också historia.

Varför säger jag att regeringen i dag ändå skapar historia? Jo, därför att det sker med uppbackning av uttalade kommunister i Vänsterpartiet och av försvarsfientliga miljöpartister. Detta är faktiskt ett historiskt besked. Det här kommer tyvärr, tror jag, att få konsekvenser framöver både för vårt försvar och för – där är jag bekymrad – vårt lands anseende internationellt.

Hur ska försvarsministern förklara till exempel för sina kolleger inom EU att ministern i de här frågorna har gjort upp med uttalade kommunister i Vänsterpartiet i Sverige? Hur ska Sverige få någon respekt för vårt försvarspolitiska agerande i framtiden?

Herr talman! Det var med stor besvikelse som jag i onsdags tog del av regeringens beslut att avbryta förhandlingarna med oss i de borgerliga partierna. Jag är speciellt besviken eftersom vi i Centerpartiet efter det senaste försvarsbeslutet, som fattades med stöd från oss, kom överens med Socialdemokraterna och regeringen om att det den här gången – det gäller alltså det vi nu debatterar – skulle vara en bred uppgörelse och överenskommelse.

Jag påstår att vi i Centerpartiet tog vårt ansvar. Vi samlade ihop våra kamrater inom borgerligheten för att nå det som vi var överens om förra gången vi tog ett försvarsbeslut. Men vad gjorde ni, försvarsministern?

Under förhandlingarnas gång upplevde jag dessutom alltmer att regeringen egentligen inte ville ha någon uppgörelse. Det kan jag påstå därför att den positionsförflyttning i pengar räknat som ni har gjort är i sammanhanget minimal. Eller är det möjligen så att ni inte fick göra någon substantiell förflyttning därför att ni var uppbundna av överenskommelser på annat sätt med Vänsterpartiet och Miljöpartiet? Hade regeringen verkligen velat ha en bred överenskommelse, då hade man också bestämt sig för att diskutera finansieringen av försvaret med oss. Man kan ju inte diskutera innehållet i en verksamhet utan att också ta upp diskussionen om pengar.

Därmed kan jag konstatera att redan när ni från regeringens sida gjorde upp med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om statsbudgeten gjorde ni ett val. Det valet blev att välja bort oss i det här sammanhanget. Ni satte lugn i inrikespolitiken framför att lägga fram ett förslag om en ansvarsfull och fullt ut finansierad försvarspolitik.

Försök inte hålla oss ansvariga för ert val, för det var ni som gjorde det! Och skyll inte på oss att det inte blev någon överenskommelse! Se er själva i spegeln! Ni hade möjligheten – ni hade erbjudandet.

Min och Centerpartiets målsättning har varit en bred fempartiuppgörelse om det svenska försvaret. Vi är många som har lagt ned mycket tid och engagemang för att komma till den punkten. Vi fyra borgerliga partier har flyttat våra positioner för att uppnå möjligheten att komma överens.

Jag vill särskilt poängtera att Moderaterna, enligt mitt tycke, har gjort den i särklass största förflyttningen. Hade regeringen visat ens hälften av Moderaternas vilja att förflytta sig hade vi i dag varit fem partier bakom propositionen. Men så är det inte. Sanningen framstår för mig som att regeringen inte ville ha någon överenskommelse med oss.

Vad är då fördelen med en bred uppgörelse om dessa frågor? Ja, fördelen med en bred blocköverskridande uppgörelse om Sveriges försvars- och säkerhetspolitik är att den kan hålla över tiden, oavsett politisk majoritet i denna kammare. Jag påstår att den på ett annat och bättre sätt åtnjuter omvärldens förtroende. Därtill kan man säga att årets försvarsbeslut kommer att bli svårt att ta, bland annat därför att väldigt många människor kommer att beröras. En bred uppgörelse skulle ha betytt att 85 % av oss här i kammaren, svenska folkets representanter, hade stått bakom beslutet. Det tror jag hade betytt mycket för de saker som jag nämnt.

Vad gäller inriktningen på försvaret är det några saker som jag i det här skedet skulle vilja lyfta fram.

För det första gäller det vårt internationella engagemang. Centerpartiets uppfattning, som för övrigt delas av övriga borgerliga partier, är att Sverige ska delta i de snabbinsatsstyrkor som nu håller på att byggas upp på Europainivå. De ska organiseras som så kallade *battle groups*. På det här området tycks det emellertid vara så att vi har något högre ambitionsnivå än vad regeringen har framställt det i propositionen. Framför allt har vi en högre ambitionsnivå än vad jag har förstått att Vänsterpartiet och Miljöpartiet står för, som ju inte vill att Sverige inom ramen för EU ska vara med och garantera fred och säkerhet i världen.

För det andra ser jag i och för sig ingen större skillnad här, men jag nämner ändå att vi vill att Sverige ska spela en stor roll i det internationella arbetet för fred och säkerhet. Sverige har i dag ungefär 850 man i internationell tjänst. Det räcker med att, som många talare före mig har konstaterat, följa nyhetssändningarna för att inse att behovet av fredsbevarande och fredsframtvingande insatser är mycket större än så.

För det tredje en fråga som verkligen ligger mig mycket varmt om hjärtat: Hur ska vi hjälpa alla de ungefär 5 000 människor som kommer att drabbas av det beslut som kommer att fattas i kammaren under december månad, i och med att vi fortsätter att på det här sättet ställa om det svenska försvaret? I slutändan handlar det också om människor av kött och blod. Hur har regeringen tänkt sig att hjälpa dessa människor? Hur ska de förklara för sina barn att de måste lämna sina vänner och kanske flytta till en annan och främmande ort? Hur har regeringen tänkt sig att hjälpa dessa människor att få en ny utkomst och ett nytt jobb? På vilket sätt har regeringen tänkt sig att ta ansvar för de kommuner och regioner som kommer att drabbas – för så blir det?

Jag tycker att det är rimligt att ställa det kravet på regeringen, som ju består av ett så kallat arbetarparti. Jag tycker att det är rimligt att vi också tar konsekvenserna i den här kammaren av de beslut som vi fattar och som regeringen lägger fram förslag om. Till detta, det är jag övertygad om, hade vi behövt de ytterligare kronor som vi bråkade så väldigt mycket om under de veckor som diskussionerna och förhandlingarna pågick.
(Applåder)

I detta anförande instämde Margareta Andersson, Lars-Ivar Ericson, Kenneth Johansson, Sofia Larsen, Håkan Larsson och Roger Tiefensee (alla c).

Anf. 25 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Herr talman! Eskil Erlandsson säger att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte vill vara med och skapa fred och säkerhet inom EU. Jag vet inte om Eskil Erlandsson lyssnade på vad jag sade i mitt anförande:

”I fortsättningen blir det än viktigare att samverka med andra länder i fredsbevarande uppgifter för att stävja eller få slut på konflikter. Men det får aldrig vara så att vi öppnar för att EU använder militära resurser utan att det finns en folkrättslig grund för de olika insatserna.”

Jag vet inte hur du tolkar det här. Men jag skulle vilja fråga: Tycker inte du att det ska vara ett FN-mandat, att det ska finnas en folkrättslig grund för en insats?

Anf. 26 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! De insatser som görs ska grundas på folkrätten, precis som Berit Jóhannesson säger. För det fordras det FN:s eller möjligen OSSE:s mandat.

Anf. 27 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Herr talman! Det var bra att få höra detta från Eskil Erlandsson. Det var en lite underlig kommentar från din sida vad gäller Vänsterpartiets syn.

Anf. 28 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Den grundar sig på de diskussioner som jag vid andra tillfällen haft med bland andra Berit Jóhannesson.

Anf. 29 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Eskil Erlandsson blir jag också besviken. Det har funnits ett samarbete mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet på försvarsområdet under tio år. Centerpartiet har varit med i hela försvarsberedningens arbete och haft kanske större insyn än något annat parti i hur ställningstagandena har växt fram och varit med i hela delen i propositionsskrivandet. Det som nu sägs är lite konstigt med tanke på den gemensamma ståndpunkt som vi hade, nämligen att det gick att spara pengar i försvaret, och det gick att spara en hel del. Det fanns andra områden i det svenska samhället som behövde resurser.

För vår del, för Socialdemokraternas del, har det stått ganska tydligt att vi har andra hot i vårt samhälle som kräver att det civila samhällets egen krishanteringsförmåga blir starkare, med polis och med den typen av resurser, och att det därför är viktigt att tillföra dem så att terrorism och grov brottslighet som hotar säkerheten för oss bättre skulle kunna bekämpas. Det ska ske i första hand med det civila samhällets resurser. Det har varit ganska tydligt i alla de diskussioner som vi har fört gemensamt.

Nu står vi vid en skillnad på en miljard, och jag vill bara säga att under den tid jag har varit försvarsminister och nära samarbetat med Centerpartiet har det varit ett väldigt starkt tryck, inte minst från Centerpartiets sida, på att vi ska förvissa oss om att vi får ut mer effekt av de pengar vi lägger i försvaret. Egentligen fanns det en ineffektivitet och ett sätt att arbeta på i organisationen som inte var bra. Det var en viktig bas när vi skulle diskutera på vilket sätt man kan stödja den omställningsprocess som vi har och som naturligtvis går ut över människor om den inte hantearas på ett bra sätt. En viktig sak för oss har varit att försvaret också kan lämna ifrån sig pengar till andra politikområden så att insatser kan ske med hjälp av de pengarna och med andra pengar för att människor på de berörda orterna ska kunna finna en ny utkomst.

Anf. 30 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Det samarbete som regeringen har haft med Centerpartiet i dessa frågor har lett till många kloka beslut. Det har gjort att vi har påbörjat en omställning som nu ska fullföljas av det svenska försvaret på ett i det stora hela framgångsrikt sätt. Ja, jag instämmer i det som försvarsministern har sagt.

Jag kan också vidimera det som försvarsministern säger om Centerpartiets möjlighet att ha insyn under processens gång. Denna del har också varit bra och till gagn för alla inblandade parter.

Däremot vill jag än en gång verkligen understryka att man inte kan diskutera ambition och verksamheter utan att förfoga över resurser. Man kan inte gå in i sådana diskussioner och med framgång föra dem i hamn. Denna gång måste försvarsministern vidimera det som jag säger, nämligen att ni har varit låsta i den delen. Ni har inte haft möjlighet därför att ni har varit uppbundna gentemot Miljöpartiet och Vänsterpartiet i ekonomiskt hänseende. Därför har det inte varit möjligt att fullfölja de diskussioner där jag eljest är mycket övertygad att vi hade kommit överens.

Vad beträffar effekten på försvaret ska jag vidimera också den delen. Inte minst utskottet har engagerat sig som utskott för att utröna huruvida de omställningsåtgärder som så här långt har vidtagits har varit framgångsrika eller inte. Vi har då kommit fram till att mer och ytterligare saker finns att göra.

Anf. 31 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Att pengar används effektivt är en viktig fråga för oss socialdemokrater. Det är med den insikten som vi anser att när säkerhetsläget innebär att det yttre hoten inte är så starka ska politikområdet Försvar kunna lämna ifrån sig resurser till andra områden. Det är en ganska enkel slutsats.

Det betyder inte att vi inte ska ha ett bra försvar, det har vi varit överens om. Det ska ges en inriktning som Eskil Erlandsson kommer att bli nöjd med när han läser propositionen. Han kommer att känna igen mycket eftersom Centerpartiet har haft goda möjligheter att påverka propositionen och ställningstagandena i den.

Men det går inte att träffa en uppgörelse när man fjärrar sig från det som var en bas, en grund för uppgörelsen. Eskil Erlandsson vet också att när steget blir för långt – även om det finns en möjlighet att hitta medel till en lösning – blir det till slut inte intressant. Uppgårelsen tenderar då att få ett annat innehåll. Det är det som har bekymrat mig i förhandlingarna.

Anf. 32 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja offentliggöra oenigheten genom att säga att det handlade om pengar för att göra en omställning som berör 5 000 människor som inte ska finnas kvar i verksamheten i framtiden. Det är lika mycket som arbetskraften i en medelstor svensk stad. Dessa människor ska finna ny utkomst och nya möjligheter och bygga sin, sin orts, sin regions framtid. Jag vill ge dessa människor bästa möjliga förutsättningar, och det kostar pengar.

Sedan kan vi möjligen ha något högre ambitionsnivå när det gäller att bygga upp EU:s insatsgrupp lite snabbare.

Herr talman! Det var detta det handlade om.

Anf. 33 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Ärade ledamöter i kammaren! Åhörare! Protokollsläsare! Som tidigare ordförande i Svenska freds- och skiljedomsföreningen måste jag säga att jag blir glad när jag ser den här försvarspropositionen som är den bästa som har presenterats i modern tid.

Det beslut som vi kommer att fatta i december är ett historiskt försvarsbeslut som på allvar vrider utvecklingen åt rätt håll. Jag kan konstatera att på punkt efter punkt har freds rörelsens och Miljöpartiets krav från 90-talet gått igenom. Det är därför som jag är stolt över att Miljöpartiet både medverkar till och står bakom regeringens proposition.

Övergripande innebär det här förslaget att vi på allvar avvecklar det konventionella invasionsförsvaret och att vi på allvar fokuserar på att öka – fördubbla – våra internationella ambitioner att delta i FN:s fredsfrämjande insatser. Det är precis de krav som vi har fört fram sedan ett tiotal år tillbaka i tiden.

Jag vill passa på att välkomna att flera av de borgerliga partierna har anslutit sig till dessa ståndpunkter. Minns väl att det inte var så många år sedan som en tidigare moderat utskottsordförande hade uppfattningen att Sveriges internationella insatser var en lyxverksamhet. I dag bejaktar Moderaterna denna solidariska politik från svensk sida.

Jag vill också kommentera Eskil Erlandssons lite föråldrade synsätt som han uttryckte här nyss när han påstod att Miljöpartiet var försvarsfientligt. Han generade sig inte för att kalla oss försvarsfientliga samtidigt som hans eget parti de facto i praktiken i Försvarsberedningen anslöt sig till ståndpunkter som har varit Miljöpartiets i ett tiotal år. Ett visst mått av konsekvens är alltid klädsamt.

Konkret innebär det här förslaget att vi nu kommer att minska militärutgifterna med 5 miljarder under de närmaste åren och på det sättet få ned utgiftsnivån till 3 miljarder lägre än dagens nivå. 15 verksamhetsplatser kommer att läggas ned. Vi kommer att få se den förtätning av militär verksamhet som vi från Miljöpartiet tidigare har föreslagit. Det innebär rationalisering, centralisering och kostnadseffektivisering.

5 000 försvarsmaktsanställda kommer att sägas upp. Antalet värnpliktiga kommer att minska till bara 10 000. Vi noterar att HBT- och genderfrågorna ges en ordentligt framskjuten roll, och det är oerhört viktigt med både ökad jämställdhet och fler kvinnor i Försvarsmakten.

Flera vapensystem kommer att skrotas. I praktiken stoppas Ubåt Viking-projektet. Det finns inga andra samarbetspartner. Alla 160 stridsvagn 121 kommer att avvecklas. 1 000 pansarbandsvagnar kommer att tas bort. Två stora korvetter kommer att lyftas bort. Bara 84 JAS-plan kommer att användas i insatsförsvaret.

Det enda smolket i glädjebägaren är att det är synd att regering och andra partier inte har lyssnat till Miljöpartiets kritik och ståndpunkter tidigare. Under 90-talets mitt när det stod klart att det kalla kriget var avslutat reste svenska ministrar av olika partifärg omkring och ägnade sig åt veritabla köporgier.

Plötsligt reade Ryssland ut pansarbandsvagnar. Där såg man fantastiska möjligheter att köpa hundratals bandvagnar till låga priser. Man hyrde in 160 stridsvagn 160. Det var jättebilligt. Och detta gjorde man utan att fråga sig varför dessa länder ville göra sig av med allting. Man fortsatte att köpa över 200 JAS-plan, den ena delserien efter den andra, trots att militärutgifterna i Europa hela tiden minskade. Utan att ha förstått omvärldsförändringarna och utan att kunna förhålla sig till dem genomfördes ett fullständigt slöseri med skattemedel. Det får vi i dag ta konsekvenserna av när vi avvecklar nyrenoverade och nyinköpta system som det inte har funnits något som helst behov av på många år.

När det gäller förslaget om snabbinsatsstyrkor kan jag bara konstatera att det råder en stor missuppfattning om detta. De kallas för EU:s snabbinsatsstyrkor av de som inte har lärt sig den engelska beteckningen *battle groups*. Det här är inga EU-styrkor som skapas. Det är inga styrkor som kommer att stå under EU:s kontroll, utan det vi gör är att vi bejakar en efterfrågan från FN om att bistå med snabbinsatsförmågor av olika karaktär.

Bakgrunden till diskussionen i EU var just situationen i Kongo för drygt ett år sedan. När FN skulle behöva flera månader på sig för att få ihop de stora fredsfrämjande insatserna, frågade man EU om EU kunde leda en snabbinsatsförmåga för att förhindra massakrer. Och Sverige var ett av de länder som väldigt snabbt sade: Vi bidrar till det här, vi ställer upp. Vi genomförde tillsammans med andra EU-länder en snabbinsats i Kongo, och under de tre månader som det tog för FN att få ihop den stora fredsfrämjande insatsen bidrog vi till att förhindra ett folkmord.

Det är utifrån de erfarenheterna av vikten av att snabbt kunna agera och stå till FN:s förfogande som man nu inom EU samordnar skapandet av snabbinsatsförmågor. Vi i Sverige bidrar nu enligt förslaget med en snabbinsatsstyrka som vi vill skapa tillsammans med alliansfria Finland. Det är bra att vi på det viset bejakar en efterfrågan från FN.

Den här snabbinsatsstyrkan ska naturligtvis kunna agera efter beslut i riksdagen på förfrågan av FN men självklart också i de fall där FN ber en regional organisation som EU om hjälp. Det är en självklarhet att man ska samordna skapandet av snabbinsatsförmågor så att det inte blir kopior av allting och dubbleringar i de olika EU-staterna. Det vore föga rationellt eller kostnadseffektivt.

Till min stora förvåning såg jag att Vänsterpartiet i går gick ut med ett pressmeddelande där de kritiserar Miljöpartiet för att stödja EU-militär, vilket är en lögn. Vi stöder inte skapandet av en EU-armé eller militära styrkor som skulle stå under någon sorts EU-kontroll.

Vidare hävdar man att vår trovärdighet som EU-kritiskt parti skulle gå förlorad, att vi inte kan dundra mot EU:s militarisering när vi nu ställer oss bakom att svenska soldater ska kunna gå i strid tillsammans med soldater från de andra EU-länderna. Det är så att man baxnar! Det har väl alltid varit så att Sverige bidrar i olika internationella sammanhang tillsammans med våra grannländer, och det är oftast EU-länder. Man nämner inte i pressmeddelandet att Vänsterpartiet självt röstade för att delta i den EU-ledda insatsen i Kongo. Ett visst mått av konsekvens är också klädsamt hos vänsterpartister.

Vidare hävdar man att stridsstyrkorna ska kunna agera världen runt och att det här skulle misskreditera Miljöpartiet och våra möjligheter att kritisera EU. Men om insatsstyrkorna inte skulle kunna användas utanför våra gränser vore de till föga nytta för FN.

Det är viktigt att solidariskt svara upp mot de ökade behov som FN har och inte ge avkall på det. Oavsett om förfrågan kommer från FN via EU eller direkt från FN, är det viktigt att Sverige solidariskt bidrar i fredsfrämjande insatser också i framtiden.

I övrigt kommer vi att återkomma i försvarsdebatten den 15 december.

Anf. 34 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Herr talman! Nu är det kanske inte bara Vänsterpartiet i pressmeddelandet som har kritiserat Miljöpartiets ståndpunkt. Det finns ju kritik även inom ert parti.

Jag vill bara upprepa vad jag sagt i den debatt som just nu pågår, att vi vill samarbeta med andra länder men att det inte kan göras utan en folkrättslig grund för olika insatser. Det måste alltså finnas ett beslut i FN:s säkerhetsråd. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi håller oss till detta.

Sedan har Vänsterpartiet en annan syn. Vi ställer oss inte bakom propositionen osedd. Vi tycker att utvecklingen av EU:s konvention är viktig, alltså det förslag som ska ligga till grund för EU i framtiden, där en solidaritetsklausul säger att vi ska kunna ställa militära förmågor till förfogande för ett land som blir angripet genom en terroristattack till exempel. Det ställer vi oss inte bakom. Vi tycker att det är oerhört viktigt att hålla mycket klara linjer i de här frågorna, och det här är bara en av dem.

Sedan vet jag inte hur Miljöpartiet ställer sig. Det skulle vara väldigt spännande att höra vad Lars Ångström tycker om en sådan här klausul som innebär att vi faktiskt ställer upp med militära medel för terrorismbekämpning.

Anf. 35 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Berit Jóhannesson känner mycket väl till vår inställning till konstitutionen, och vår kritik mot de brister och de otydligheter som finns i den kommer naturligtvis att fortsätta.

Berit Jóhannesson vet också väldigt väl att det inte är EU som fattar några beslut om huruvida och när Sverige ska delta i olika insatser som den i Kongo, utan i varje enskilt läge är det Sveriges riksdag som fattar besluten om Sverige ska bidra eller inte.

Därför är hela pressmeddelandet från Vänsterpartiet fullständigt obegripligt. Man talar om EU-militär och om styrkor som har satts in, när man själv har varit med och stött det hela. Noll konsekvens! Här kan man verkligen tala om brist i trovärdighet när man för fram sådant här till pressen i Sverige.

Anf. 36 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Herr talman! Jag upprepar det jag sade, och det är väldigt viktigt att komma ihåg, att det måste finnas ett tydligt FN-mandat. Det är riktigt att vi måste ha ett beslut i Sveriges riksdag, och det har jag också ställt mig bakom. Men i propositionen finns frågan om solidaritetsklausulen med, och den fanns också med i försvarsberedningen. Det var därför som jag gjorde ett särskilt yttrande där.

Anf. 37 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Berit Jóhannesson behöver inte oroa sig, därför att det har alltid varit ett krav från Miljöpartiets sida att de insatser som Sverige deltar i alltid ska ske just på en förfrågan från FN. Det är FN som ska be Sverige eller be EU om hjälp med olika insatser, och det är Sveriges riksdag som sedan beslutar om huruvida vi ska ställa upp eller inte.

Fortfarande kvarstår min kritik att man för ut vilseledande information från Vänsterpartiets sida och uppenbarligen kritiserar sådant som man själv har ställt sig bakom, vilket är obegripligt.

Anf. 38 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Varje försvarsbeslut fattas på basis av den bästa bedömning man kan göra. Det görs en seriös omvärldsbedömning och en värdering av hotbilden. Även det här försvarsbeslutet grundas på den bästa bedömning som vi gemensamt kan göra av hotbilden. Men det är klart att jag hoppas i all ödmjukhet att vi har kommit fram till rätt beslut. Vi har sagt att den organisation som vi ska ha ska ha en struktur som gör att den kan öka både insatser och volym om det skulle visa sig att världsläget skulle förändras. Jag hoppas verkligen att man inte kommer att använda en raljant ton om det skulle visa sig att vi trots allt har gjort en felaktig värdering.

Anf. 39 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag har med stort intresse följt den här diskussionen mellan försvarsministern och representanter för de olika partierna i försvarsutskottet.

Jag vill inledningsvis markera att vi i allt väsentligt håller med om det som vår försvarsminister har framfört om vårt framtida försvar. Samti-

dig vill jag också beklaga att man inte har kunnat hålla fast vid den uppgörelse som fanns i försvarsberedningen. Å andra sidan noterar jag efter de inlägg som har gjorts, om man tar bort retoriken, att skillnaden i sak faktiskt inte är så stor mellan partierna som det har antytts. Jag tycker att Eskil Erlandssons sista inlägg tyder på att skillnaderna i sak kanske inte är så stora.

När det nu är så att det nuvarande invasionsförsvaret fasas ut, med nedläggning av ett antal förband och uppbyggnad av ett nytt insatsförsvar och en ny snabbinsatsstyrka inom EU som ska byggas upp för internationell krishantering, måste naturligtvis även de militära förbanden anpassas efter den nya breddade hotbilden med inslag av terrorism. De nya kraven på terrordskydd i hamnar som EU fastslagit ställer också krav på särskilt skydd. För oss socialdemokrater från Göteborg har det därför varit en självklarhet att denna fråga också i framtiden ska skötas av militära förband med placering på västkusten.

Nedläggningen av förband i Göteborg ser vi därför inte som en sysselsättningsfråga, vilket det naturligtvis är för väldigt många andra orter, utan som en fråga om sjöfartens säkerhet. Eftersom det har varit så mycket debatt om den här frågan utanför riksdagen har jag därför valt att nu i samband med denna bordläggningsdebatt ta upp de här sakerna för att klargöra ett antal uppfattningar.

För det första är det så att den mest intensiva sjötrafiken till och från Sverige sker i Västerhavet, och Göteborgs hamn är norra Europas största hamn. Hela Sveriges befolkning är för sin utveckling, i form av industriutveckling och liknande, beroende av att export, import och försörjning kan ske ostört samt av att västkustens hamnar och transportleder är säkrare mot eventuella terroraktioner. Även om det i dag inte finns något hot mot norra Europas största hamn kan det i framtiden inte uteslutas.

Om Göteborgs enda regemente ska läggas ned har vi därför en kuststräcka på ca 60 mil utan marin grundutbildning – trots att läget underlättar såväl egna som internationella övningar, vilket ligger helt i linje med försvarets alltmer internationella inriktning. Det finns god tillgång till övningsområden, och samarbetet med civila myndigheter är väl utvecklat. Dessutom har vattnet en hög salthalt, och det råder därför isfrihet under normala vintrar.

Ett försvarsbeslut som inte tar hänsyn till dessa faktorer kan få allvarliga konsekvenser för landet. Mot den här bakgrunden är jag naturligtvis besviken över att Amf 4 inte längre finns med som ett viktigt utbildningsförband, något som kan läsas i propositionen på s. 80–183. Å andra sidan ser jag att propositionen innehåller andra insatser, mindre insatser, i Göteborg. Det är till exempel att Amf 1 ska svara för att utbilda förband som kan uppträda och verka även på västkusten och i den särskilda miljö som Göteborgsområdet utgör. Detta ska ske genom att anläggningen på Käsö utanför Göteborg behålls. Dessutom ska besättningarna till marinen bevakningsbåtar utbildas där. Det är viktigt att det inte bara blir små satsningar utan att det får ett verkligt innehåll med marin närvaro och militära övningar – förhoppningsvis varje år.

En annan bekymmersam utveckling är att den militära helikopterverksamheten på Säve kommer att avvecklas. Det är bekymmersamt eftersom den har stor betydelse för sjöfartens säkerhet, alltså i det civila samhällets tjänst. Här finns en omfattande dokumentation om samverkan

som i dag sker mellan sjöräddning, polis och militär till gagn för människor i sjönöd. Denna säkerhet måste också finna sin lösning när militären drar bort sina helikoptrar från Säve. Jag tycker inte att den frågan är tillräckligt klarlagd i propositionen. Därför är det viktigt att regeringen nu arbetar vidare i en konstruktiv anda tillsammans med kommunerna, Göteborg i synnerhet, och statliga myndigheter. Jag förutsätter därför att försvarsministern kommer att återkomma i denna fråga.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag också kommentera den nya verksamhet som läggs i Göteborg. Jag förstår att regeringen väljer Göteborg som lämplig ort för försvarets sjukvårdscentrum eftersom Sahlgrenska universitetssjukhuset har en väl utvecklad traumaverksamhet och god färdighet när det gäller att ta hand om många skadade, som till exempel vid diskoteksbranden på Hisingen för sex år sedan. Dessutom finns det en omfattande forsknings- och utvecklingsverksamhet som också försvaret kan ha stor nytta av. Värnpliktsutbildningen kommer därför att kunna utvecklas i en bra sjukvårdsmiljö, och det välkomnar jag givetvis. Här ser vi också ett tydligt exempel på samverkan mellan det civila samhället och det militära.

Anf. 40 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Det Lars Johansson pekar på är ju det som har varit den bärande principen i hela ställningstagandet kring grundorganisationen. Att de färre förband och färre soldater som vi nu ska utbilda ska utbildas på de ställen där vi har de bästa förutsättningarna. Vid en värdering har vi funnit att Göteborg har de bästa förutsättningarna för att kunna utbilda och utveckla sjukvårdsdelen inom försvaret på ett sätt som kommer att gagna hela landet. På samma sätt ska ju de trupper och de insatser som ska finnas i Göteborg utbildas på de ställen som skapar den bästa förutsättningen att skydda Göteborg och den verksamhet som bedrivs där.

Det är också så att det ibland sprids en bild av att vi ska sätta in våra utbildningsförband om det inträffar allvarliga terroristangrepp. Det kan aldrig bli fråga om att sätta in ungdomar som utbildas med hjälp av plikt-lagar i samband med allvarliga terroristangrepp. Dit ska våra nyutbildade, färdiga insatsförband komma. Göteborg finns i en påtaglig närhet av Karlsborg, där våra förnämsta resurser på det området finns. Däremot kan vi använda Göteborg för utbildning i fråga om sådant som handlar om spaning och underrättelse, för då befinner man sig inte direkt operativ. Den typen av utbildningar kommer att ske i Göteborg, med en militär närvaro i Göteborg. Det kommer också att finnas både flottverksamhet och övningsverksamhet, även övning av de förband som finns inom armén och flyget. De kommer att öva i Göteborg så att man kommer att känna och se och öva sin förmåga till strid i stad, vilket också är en viktig del av de nya koncepten.

Jag hoppas att genomgången ska visa att även den omställning som nu sker av grundorganisation sker för att ge Göteborg det bästa skyddet om något allvarligt skulle inträffa.

Anf. 41 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Efter försvarsministerns klarläggande känns det tillfredsställande. Som jag sade i min inledning handlar det inte om att vi tycker att Amf 4 är viktigt ur sysselsättningssynpunkt, utan det handlar

Prot. 2004/05:8

24 september

Bordläggningsdebatt

om att klara de uppgifter som vi menar att försvaret måste vara berett att utföra i Göteborg med omgivning med tanke på den utsatthet som Göteborgs hamn ändå har. Det är viktigt då att detta också, som sagt, får ett konkret innehåll i praktisk verklighet framöver.

Anf. 42 Förvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag glömde att säga någonting om helikoptrarna. Jag antar att det kommer att bli en fråga inte bara i Göteborg utan också i andra områden. Om vi nu koncentrerar försvarets uppgift till vår förmåga till väpnad strid är det faktiskt så att när det gäller sjöräddning är det den civila myndigheten Sjöfartsverket som har ansvaret. Det är klart att hitills, när man har haft en större flotta av helikoptrar att använda sig av, har man också kunnat vara närvarande på flera ställen. Vi kommer att halvera antalet helikoptrar, och vi kommer inte att bedriva militär verksamhet på alla ställen i landet. Sjöfartsverket ställs därmed inför en ny uppgift, att se hur sjöräddningen ska fungera. Regeringen kan inte släppa den frågan även om det inte är försvarsministerns bord.

Anf. 43 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Eftersom vi kom tillbaka nu vill jag gärna säga något om helikopterverksamheten. Som jag också uttryckte tidigare handlar det alltså om ett samlat ansvarstagande från regeringens sida. Därför är det viktigt att den här frågan löses i ett sammanhang i samband med att vi hanterar frågan om den militära neddragningen så att det inte blir ett onödigt glapp. Det är viktigt att det fungerar på ett tillfredsställande sätt så att vi fortsättningsvis kan ha förtroende för att det blir en riktigt insats som människor i befärad sjönöd och liknande kan vara trygga med.

Anf. 44 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Jag har också med stort intresse följt den här debatten. Jag ska inte delta i diskussionen om vem som har ansvaret för att vi tyvärr inte har fått någon bred uppgörelse om den här försvarspropositionen. Jag ska i stället ta upp en del av sakinnehållet i den proposition som försvarsministern nu har lämnat. Det handlar, föga överraskande kanske när jag står här, om Östersundsgarnisonen.

I Östersund finns en väl sammanhållen och väl fungerande garnison med närmare 1 400 anställda. Om man räknar in de som indirekt är beroende av garnisonen för sin utkomst handlar det om ungefär 3 500 arbetstillfällen, och detta i en kommun med 58 000 invånare. Om man skulle jämföra med Stockholms stad skulle det motsvara ungefär 18 000 arbetstillfällen, och många fler skulle vara berörda.

Enligt den proposition som ministern har lämnat i dag till riksdagen ska all militär verksamhet avvecklas i Östersund. Skulle dessa planer fullföljas handlar det om den största och förmodligen dyrbaraste militära nedläggningen någonsin i vårt land. Det skulle gå att acceptera förslaget om det fanns sakliga skäl, men några sådana har inte redovisats. Tvärtom föreslår regeringen denna nedläggning utifrån ett underlagsmaterial som genomgående framstår som tendentiöst till Östersunds nackdel.

Intrycket är att Arbetsgrupp grundorganisationen, AG GRO, har utgått från den förutfattade meningen att Östersund ska uttraderas från den militära kartan. De sakkunniga vid förbanden i Östersund, som under den

senaste veckan har fått möjlighet att studera denna rapport, har blivit alltmer förvånade och upprörda över innehållet. I Jämtlands län uppfattas det av många närmast som en krigsförklaring mot hela regionen, och den uppfattningen delas av många över alla partigränser. Det vill jag understryka. De kompensande åtgärder som jag har hunnit se fanns i propositionsförslaget var också ytterligt magra. Det måste jag säga.

Ingen har egentligen ifrågasatt om Östersunds garnison fungerar väl. Där finns ypperliga utbildnings- och övningsförutsättningar. I själva verket är denna garnison, med F 4, I 5, Arméns tekniska skola och övriga militära skolor, landets mest kompletta och sammanhållna. Samordningen av skolorna och det blivande Mittuniversitetet är exempelvis ett föredöme för hur det civila och militära samhället kan samarbeta.

Sedan det förra försvarsbeslutet har 450 miljoner kronor investerats i Östersund. Det är investeringar som kastas i sjön om regeringen skulle få som den önskar i sin proposition. Ingen kan påstå att denna verksamhet är förlegad. Det var ju den förlegade verksamheten som skulle tas bort, sade ministern förut.

Militär expertis i Östersund beräknar att de direkta kostnaderna för nyetablering av de delar av verksamheten som föreslås flyttas till andra orter uppgår till hela 757 miljoner kronor. Läger man till flyttkostnader och andra kringkostnader handlar det om en kostnad i miljardklassen. Kan verkligen en sådan hantering av landets finanser försvaras? Är detta att använda pengarna effektivt?

Enligt de direktiv arbetsgruppen fick av regeringen förra året skulle försvarets grundorganisation främst omfatta större och integrerade enheter, garnisoner. En sådan finns alltså redan i Östersund, men detta har man tydligen glömt bort.

Enligt samma direktiv skulle den lokala arbetsmarknadens sårbarhet beaktas ur regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska synvinklar. Särskild hänsyn skulle tas till beroendet av Försvarsmakten och andelen sysselsatta inom försvaret i förhållande till det totala antalet sysselsatta. Av detta ser man, vad jag förstår, ingenting vare sig i rapporten eller i den proposition som jag i och för sig ännu inte har hunnit läsa. Detta är allvarligt.

De tre skjutfälten i Jämtland är samtliga miljöprövade och godkända, medan skjutfält på flera av de orter som föreslås få behålla sina förband inte har detta godkännande eller är överklagade. Väger miljöfrågan så lätt vid ett sådant här avgörande framtidsbeslut?

Intrycket är alltså att arbetsgruppen har struntat i sina direktiv, och ändå lägger regeringen nu fram det förslag som, vad jag förstår, i stort sett följer deras förslag. Det innebär att man föreslår att hela landet mellan Mälardalen och Luleå-Boden i stort sett blir tomt på militär verksamhet.

Jag vill gärna fråga försvarsministern hur regeringen kan stödja en rapport som inte följer de direktiv som regeringen själv har utformat. Krävs det inte hållbara argument och motiveringar för de ställningstaganden som görs i underlagsmaterialet? Är detta material på något sätt kvalitetssäkrat, och i så fall hur?

Min förhoppning är fortfarande att sakargument och förnuft ska råda när det avgörande beslutet fattas. Jag tycker att man bör ta vara på Sveriges förmodligen mest effektiva och sammanhållna garnison.

Avslutningsvis vill jag citera vad chefen för Jämtlands fältjägarregemente, I 5, överste Per-Eric Gustavsson skrev häromdagen i Länstidningen i Östersund: "Östersunds garnison uppfyller mer än väl alla av ÖB och regeringen ställda kriterier för de garnisoner som ska vara kvar efter försvarsbeslutet i december 2004. — — —"

Inga ytterligare stora investeringar krävs för att verksamheten även framgent ska kunna bedrivas på ett kostnadseffektivt och miljösäkert sätt. Riksdagen tar med andra ord inga risker om man behåller Östersunds garnison. Däremot innebär en avveckling av hela garnisonen att riksdagen väljer bort en av få kvarvarande långsiktigt hållbara plattformar för ihållande militär utbildningsverksamhet på marken och i luften."

Det var alltså vad chefen för I 5 sade. Vad han inte visste då är att regeringen tydligen själv ska bestämma hur grundorganisationen ska se ut. Det tycker jag är en väldigt konstig hantering mitt i en process.

Anf. 45 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag vill påminna om det jag sade i mitt inledningsanförande. Där sade jag att det inte finns några dåliga verksamhetsställen i dag och att vi kraftigt har minskat antalet. Då är det ganska svårt att ta bort de ytterligare tio. Därför har vi bedömt vilka som har bäst utbildningsförutsättningar och vilka som kan expandera om världsläget försämras. Sedan måste vi ha förmåga att behärska de skillnader vi har när det gäller militär geografi i vårt land. Det betyder att alla förband inte kan ställas mot varandra när de ska värderas.

Hur kvalitetssäkrar man då underlag? Ja, genom att alla förbandschefer har fått säga att beskrivningarna av områdena är korrekta. De har dessa krav, och det som står i underlagen stämmer. Det har man kvitterat. Man har haft möjlighet att komplettera underlaget upprepade gånger. Sedan är det klart att de slutsatser man drar av underlagen naturligtvis kan bedömas på olika sätt, men underlagen har varit kvalitetssäkrade.

Då är det inte så enkelt. Det handlar om att flygverksamheten i Östersund ställs mot flygverksamheten i Luleå. Där har Luleå starkare förutsättningar för att kunna upprätthålla övnings- och utbildningsverksamhet för den norra delen av Sverige och den beredskap som behövs där. När det gäller den natur och den terräng man behöver behärska ställs Östersund mot Boden.

I de slutsatserna och de värderingarna har vi kommit fram till att det är Luleå-Boden-området som har de bästa förutsättningarna att på sikt utveckla funktionerna och ge goda utbildningsförutsättningar för de värnpliktiga.

Anf. 46 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. När det här materialet har kommit fram och man har gått igenom detta på de militära förbanden i Östersund har man konstaterat en rad både faktafel och undanhållanden av fakta. Jag har talat med förbandschefer som säger att de icke känner sig delaktiga i detta underlag. Därför hoppas jag att regeringen har kurage nog att pröva detta på allvar ytterligare och man inte sväljer detta rakt upp och ned. Detta måste diskuteras. Östersundsgarnisonen och medborgarna i Jämtlands län har hittills inte fått några argument som visar att Östersundsgarnisonen skulle vara sämre än Luleå-Boden eller en rad andra

förband i Sverige. Det finns icke något argument för varför de militära skolorna i Östersund skulle fungera sämre än någon annanstans. Tvärtom kan man där ta en väldigt stor del av den militära utbildningen i Sverige. Jag hoppas att det här inte är sista ordet utan att man är öppen för en verklig prövning av det här underlaget.

Prot. 2004/05:8
24 september

Bordläggningsdebatt

Anf. 47 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Verksamheten fungerar utmärkt i Östersund – ingen har haft någon annan uppfattning – men det fungerar också mycket bra på de andra ställena, och det är i det läget man ska göra en urvalsprocess. Då är det faktiskt så att alla förbandschefer både gentemot Fortifikationsverket och gentemot Försvarsmakten har kvitterat att det här är en korrekt beskrivning. Sedan har man underställt från departementets sida om det finns ytterligare synpunkter eller om underlaget är rätt och att de har varit delaktiga i framtagandet. Jag har som försvarsminister svårt att skaffa mig bättre garantier.

Däremot kan jag förstå besvikelsen på de ställen som inte blir valda när slutsatsen kommer. Det betyder naturligtvis en svår påfrestning för dem som har varit med i processen och känner att underlaget ändå, trots allt och trots att det är en bra verksamhet, inte har burit.

En annan sak är att det gäller att ganska snabbt se till att de kommuner som drabbas – Östersund är en sådan, utan tvekan – får möjligheter till andra insatser för att komma vidare i sina processer, och det kommer också att skapa förutsättningar för en del av den militära personal vi har på orterna att få nya jobb. Regeringen är inte okunnig om att man måste ta stor hänsyn framgent för att ge ny växtförmåga på de ställen där man tar bort den militära verksamheten och på de ställen där man är mest beroende av den, och det kommer också att ske.

Anf. 48 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag hoppas fortfarande att försvarsministern väldigt noga lyssnar på förbandscheferna och på den militära expertisen i Östersund, därför att den bild som försvarsministern ger stämmer inte med den bild som jag har fått från deras sida.

Verksamheten fungerar väldigt bra, det har vi ju varit överens om, men jag tror också att detta att man lämnar halva landet utan militär verksamhet ger en väldigt konstigt intryck för omvärlden, det vill säga att man inte har något förband eller någon verksamhet mellan Mälardalen å ena sidan och Luleå och Boden å andra sidan.

Sysselsättningseffekterna blir ju drastiska i ett län som Jämtlands län med 20–25 mil till närmaste arbetsmarknadsområde. De åtgärder som finns i den här propositionen är ju inte på något sätt tillräckliga för att på det minsta sätt balansera effekterna om man fullföljer det här förslaget. Det måste till oerhört mycket mer om man vill kompensera detta.

Jag tror och vi som har studerat de här frågorna och talat med berörda är övertygade om att det finns mycket man skulle kunna göra i Östersund inom Sveriges framtida försvar även framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Lars Engqvist* (s) anhållit om att från och med den 1 oktober bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna anhållan.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2004/05:6 till skatteutskottet

Framställning
2004/05:RRS2 till socialutskottet

4 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 24 september

2004/05:31 av *Staffan Danielsson* (c) till finansminister Bosse Ringholm
Medlemsavgifter till EU, EU-medel till bönderna och utgiftstaket i budgeten

2004/05:32 av *Ulf Sjösten* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Utbetalning av EU-stöd 2004

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 oktober.

5 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 24 september

2004/05:46 av *Eva Arvidsson* (s) till kulturminister Pär Nuder
Kulturnät i Sverige

2004/05:47 av *Tobias Billström* (m) till kulturminister Pär Nuder
Höjda pensionspremier

2004/05:48 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Tandblekning

2004/05:49 av *Liselott Hagberg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Privata vaktbolag

2004/05:50 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Brottsoffrens självklara rättigheter

2004/05:51 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
EU och MR-konventioner

Prot. 2004/05:8
24 september

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 28 september.

6 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 september

2003/04:1612 av *Marie Wahlgren* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros

Finansieringen av forskningen

2004/05:14 av *Owe Hellberg* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
Avregleringen av elmarknaden

den 24 september

2004/05:13 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Brott av unga lagöverträdare

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 28 september.

7 § Kammaren åtskildes kl. 12.14.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Bordlägningsdebatt med anledning av proposition

2004/05:5 Vårt framtida försvar	1
Anf. 1 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	1
Anf. 2 OLA SUNDELL (m)	3
Anf. 3 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	6
Anf. 4 OLA SUNDELL (m) replik	6
Anf. 5 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	6
Anf. 6 OLA SUNDELL (m) replik	7
Anf. 7 ALLAN WIDMAN (fp)	7
Anf. 8 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	9
Anf. 9 ALLAN WIDMAN (fp) replik	9
Anf. 10 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	9
Anf. 11 ALLAN WIDMAN (fp) replik	10
Anf. 12 ERLING WÄLIVAARA (kd)	10
Anf. 13 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	13
Anf. 14 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	13
Anf. 15 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	14
Anf. 16 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	14
Anf. 17 BERIT JÓHANNESSON (v)	15
Anf. 18 ALLAN WIDMAN (fp) replik	16
Anf. 19 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	16
Anf. 20 ALLAN WIDMAN (fp) replik	17
Anf. 21 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	17
Anf. 22 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	17
Anf. 23 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	17
Anf. 24 ESKIL ERLANDSSON (c)	18
Anf. 25 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	20
Anf. 26 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	20
Anf. 27 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	20
Anf. 28 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	20
Anf. 29 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	20
Anf. 30 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	21
Anf. 31 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	21
Anf. 32 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	22
Anf. 33 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	22
Anf. 34 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	24
Anf. 35 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	24
Anf. 36 BERIT JÓHANNESSON (v) replik	25
Anf. 37 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	25
Anf. 38 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	25
Anf. 39 LARS JOHANSSON (s)	25
Anf. 40 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	27
Anf. 41 LARS JOHANSSON (s) replik	27
Anf. 42 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	28
Anf. 43 LARS JOHANSSON (s) replik	28
Anf. 44 HÅKAN LARSSON (c)	28

Anf. 45	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	30	Prot. 2004/05:8
Anf. 46	HÅKAN LARSSON (c) replik.....	30	24 september
Anf. 47	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik	31	
Anf. 48	HÅKAN LARSSON (c) replik.....	31	
2 §	Avsägelse.....	32	
3 §	Hänvisning av ärenden till utskott	32	
4 §	Anmälan om interpellationer.....	32	
5 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	32	
6 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	33	
7 §	Kammaren åtskildes kl. 12.14.....	33	